

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

КАФЕДРА СТАТИСТИКИ

**НАУКОВІ ПРОБЛЕМИ ГОСПОДАРЮВАННЯ
НА МАКРО-, МЕЗО- ТА
МІКРОЕКОНОМІЧНОМУ РІВНЯХ**

**ТЕЗИ ДОПОВІДЕЙ
НА МІЖНАРОДНІЙ НАУКОВО-ПРАКТИЧНІЙ КОНФЕРЕНЦІЇ**

**СЕКЦІЯ
«СТАТИСТИЧНІ МЕТОДИ ОЦІНКИ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО
РОЗВИТКУ КРАЇНИ І РЕГІОНІВ»**

ОДЕСА 2015

УДК 311.213.3:330.34
ББК 65.051

Статистичні методи оцінки соціально-економічного розвитку країни і регіонів. Міжнародна науково-практична конференція «Наукові проблеми господарювання на макро-, мезо- та мікроекономічному рівнях», Одеса 22-23.04.2015. Одеса, ОНЕУ. – 2015. – 41 с.

Автори:

Підгорний А.З. – к.е.н., професор, завідувач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Вітковська К.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Милашко О.Г. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Ольвінська Ю.О. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Погорелова Т.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Самотоєнкова О.В. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Семенова К.Д. – к.е.н., доцент кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Тарасова К.І. – к.е.н., викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету,

Піскун А.В. – викладач кафедри статистики Одеського національного економічного університету

У тезах доповідей наводяться результати дослідження науковців кафедри статистики щодо застосування сучасних статистичних методів для оцінки соціально-економічних процесів в Україні і окремих регіонах. Висновки та рекомендації авторів можуть бути корисними для викладачів, аспірантів і студентів, які займаються аналізом процесів, що відбуваються в суспільстві та економіці країни.

ЗМІСТ

Милашко О.Г. Індексний аналіз факторів туристичної діяльності.....	4
Погорєлова Т.В. Статистичний моніторинг фінансових результатів економічної діяльності Одещини	8
Самотоєнкова О.В. Статистичні аспекти дослідження ринку енергоресурсів в Україні.....	12
Ольвінська Ю.О. Проблеми соціально-економічного розвитку країн Євросоюзу	18
Вітковська К.В., Підгорний А.З. Методичні аспекти розрахунку втрат життєвого потенціалу населення на регіональному рівні.....	22
Семенова К.Д. Проблеми статистичного методу оцінювання ризиків на підприємствах	26
Тарасова К.І. Використання статистичної методології в оцінюванні внутрішніх ризиків підприємств	31
Піскун А.В. Основні макроекономічні пропорції України.....	37

ОСНОВНІ МАКРОЕКОНОМІЧНІ ПРОПОРЦІЇ УКРАЇНИ

Економіка – це конкретна форма існування суспільного виробництва, яка представляє собою багаторівневу систему. Багато елементів різного функціонального призначення об'єднані в єдине ціле загальною для всіх ціллю виробництва необхідних для існування і розвитку людського суспільства матеріальних і духовних благ і послуг.

Об'єктивно необхідною умовою нормального функціонування економічної системи є відповідність між її елементами. Саме такі стійкі, кількісно визначенні співвідношення називають пропорціями.

Задачами статистичного вивчення пропорцій в економіці є:

- визначення категорії пропорцій і пропорційності;
- аналіз існуючих і розробка більш детальних класифікацій пропорцій;
- аналіз динаміки основних макроекономічних пропорцій.

Проблемами макроекономічної пропорційності та збалансованості займалися багато економістів. Найбільш значимі серед них три моделі: «Економічна таблиця» Ф.Кене, теорія відтворення К.Маркса, міжгалузевий баланс В.Леонтьєва. І сьогодні питання пропорційності розвитку економіки цікавлять багатьох вчених [1-4].

У результаті вивчення та аналізу підходів щодо основних видів економічних пропорцій, було розроблено та поглиблено класифікацію співвідношень, яка найбільш повно та детально характеризує дане поняття.

Пропорції відтворювального процесу можна класифікувати так:

1. Зовнішньоекономічні пропорції: відображають співвідношення між експортом та імпортом країни, іноземними інвестиціями в країну та з країни, потоками іноземної валюти з та в країну. Ця група пропорцій впливає на рівень та якість життя населення країни.

2. Структурні пропорції – це співвідношення між окремими елементами економіки, які забезпечують її участь в територіальному розподілі праці та розвитку господарського комплексу. До них належать співвідношення між добувною та переробною галузями, потребою в транспортному обслуговуванні та розвитком різних видів транспорту, між джерелами доходів населення та напрямками його використання тощо. Порушення структурних пропорцій призводить до матеріальних втрат, зниження задоволення споживача та виробника, що веде до зменшення ефективності розвитку економіки в цілому.

3. Соціально-економічні пропорції відображають внутрішньорегіональні проблеми, вирішенням яких мають займатися відповідні органи. Вони виступають безпосереднім індикатором ефективності розподільчих процесів і рівня життя населення, від їх балансу залежить ступінь задоволення потреб населення. До соціально-

економічних пропорцій можна віднести співвідношення між чисельністю населення та масштабами розвитку невиробничої сфери та її структурою; між структурою економіки та рівнем розвитку соціальної сфери.

4. Економіко-демографічні пропорції відображають взаємозв'язки демографічних і економічних процесів економічного відтворення. Такими є співвідношення між приростом і вибуттям трудових ресурсів; між трудовими ресурсами та наявністю робочих місць; міським і сільським населенням. Ця група пропорцій обумовлює міграційні процеси всередині країни.

5. Економіко-екологічні пропорції характеризують співвідношення між ємністю природного потенціалу та рівнем соціально-економічного розвитку країни. Для формування пропорцій цієї групи необхідно скласти баланси щодо наявності природних ресурсів кожного виду та щодо їх використання. До економіко-екологічних пропорцій можна віднести співвідношення між розвитком виробництва та рівнем природоохоронної діяльності; між потенційними ресурсними можливостями та рівнем їх використання; між потенційними ресурсними можливостями та гранично можливим виробничим навантаженням; експлуатацією та відтворенням природних ресурсів тощо.

6. Фінансово-економічні пропорції пов'язані з кругообігом матеріальних і фінансово-грошових ресурсів. Це співвідношення між внутрішніми та зовнішніми фінансовими джерелами, між соціально-економічним навантаженням і фінансовими можливостями суб'єктів господарювання; між статтями доходів і витрат бюджетів областей тощо.

7. Макроекономічні пропорції – це кількісна характеристика функціонування національної економіки. До них відносяться співвідношення між виробничою і невиробничою сферами; між чисельністю зайнятих і безробітних; між виробничими та невиробничими капітальними вкладеннями.

У даному дослідженні приділено увагу саме макроекономічним пропорціям, які характеризують якісне та кількісне співвідношення окремих елементів національного господарства.

Залежно від характеру елементів і змісту економічних явищ, зв'язки між якими відображаються в пропорціях, на макроекономічному рівні варто виділити, на нашу думку, такі основні види структурних співвідношень:

1. Галузеві пропорції, які діляться на: міжгалузеві – характеризують частку окремих галузей у загальному обсязі виробництва та структуру галузевого розподілу виробничих і фінансових ресурсів; внутрішньогалузеві – це пропорції, які виражають співвідношення між взаємозв'язаними виробництвами всередині однієї галузі.

2. Територіальні – це кількісні співвідношення між підрозділами, сферами, галузями в рамках адміністративно-територіальних одиниць.

Відтворювальні пропорції. Вони мають вирішальне значення, тому що характеризують співвідношення між: Серед них найважливішими є

пропорції між споживанням і заощадженнями, заощадженнями та інвестиціями, національним доходом і заощадженнями.

Джерелом інформації щодо рівнів та динаміки вказаних показників є Система національних рахунків (СНР). Саме за її даними сьогодні можливе здійснення аналізу макроекономічних пропорцій та аналіз впливу факторів на показники результатів економічної діяльності країни.

Таким чином, в основі нашого дослідження знаходяться пропорції між споживанням і заощадженнями, заощадженнями та інвестиціями, ВННД, заощадженнями та споживанням.

Проаналізуємо пропорції між заощадженнями та інвестиціями.

Таблиця 1

Динаміка валових заощаджень і капітальних інвестицій України

Рік	Валові заощадження, млн. грн.	Валові капітальні інвестиції, млн. грн.	Коефіцієнт трансформації
2003	74330	51011	0,686
2004	109251	75714	0,693
2005	113362	93096	0,821
2006	126980	125254	0,986
2007	177217	188486	1,064
2008	197473	233081	1,180
2009	151746	151777	1,001
2010	197649	189061	0,957
2011	208406	259932	1,247
2012	198619	293692	1,479
2013	152610	267728	1,754
2014	164105	204062	1,243

Для аналізу зв'язку заощаджень та інвестицій використано коефіцієнт трансформації, який показує, яка частина валових заощаджень трансформується у внутрішні інвестиції.

За аналізований період процес трансформації заощаджень в інвестиції можна розділити на декілька етапів:

1. Перший етап: 2003-2006 рр. Він характеризувався коефіцієнтом трансформації менше одиниці, що свідчить про небажання суб'єктів економіки вкладати свої заощадження у фінансові інструменти та інститути. Це спричинено недовірою, особливо населення, до українських фінансово-кредитних установ, як державних, так і приватних.

2. Другий етап: 2007-2014 рр., за виключенням 2009 р. Цей період відзначився перевищенням інвестицій над заощадженнями. Це свідчить про активізацію залучення іноземного капіталу в економіку України. Так саме у 2007 р. відбувся швидкий ріст іноземних інвестицій в основний капітал більше, ніж на 45% по відношенню до попереднього 2006 року.

3. Третій етап: 2009 р. Він характеризувався майже ідеальним співвідношенням «заощадження-інвестиції».

Таким чином, останніми роками українська економіка стає все більш залежною від іноземних інвесторів. При цьому власних внутрішніх заощаджень достатньо для задоволення інвестиційних потреб, але суб'єкти української економіки не бажають свої заощадження переводити в організовану форму та направляти на інвестиційні цілі. Для активізації процесу трансформації необхідно забезпечити захист фінансових вкладень як юридичних, так і фізичних осіб; зробити доступною всю інформацію щодо стану сучасного українського фінансового ринку; знизити податковий тягар і забезпечити спрощення підприємницької діяльності.

Так у країнах, які споживають лише незначну частину доходу та багато інвестують, відбувається збільшення випуску продукції, значний ріст доходів населення та заробітної плати. І навпаки, в країнах, де споживається значна частина отриманого доходу, практично не інвестується будівництво нових засобів виробництва, спостерігається незначний ріст продуктивності праці та заробітної плати.

При цьому між часткою нагромадження та темпом економічного зростання країни існує прямий зв'язок. Якщо ця частка буде зависокою, то в результаті знизиться рівень споживання, а отже і добробут населення. Тому частка збереження в наявному доході має певні обмеження, тобто не повинна перевищувати 30%.

Отримані дані показали, що в Україні існують суттєві структурні дисбаланси, які негативно впливають на розвиток економіки країни.

Тому визначення та аналіз найважливіших макроекономічних пропорцій дасть можливість: реально оцінити внутрішні та зовнішні можливості національної економіки; визначити потенціал розвитку окремих галузей та пріоритетні напрямки їх діяльності; більш правильно та виважено розробити тактику та стратегію загальноекономічних дій; розвивати податковий, фінансово-кредитний, інвестиційний, виробничий аспекти політики держави.

Література:

1. Милашко О. Г. Статистичний аналіз динаміки макроекономічних пропорцій за даними таблиці «витрати-випуск» / О. Г. Милашко // Вісник соціально-економічних досліджень : зб. наук. пр. / голов. ред. М. І. Зверяков; Одеський держ. екон. ун-т. – Одеса, 2009. – Вип. 35. – С. 401-406.

2. Підгорний А.З. Система національних рахунків: навч. посіб. / А.З. Підгорний, О.Г. Милашко. – Одеса: ОДЕУ, 2009. – 121 с.

3. Самотоєнкова О. В. Економічна статистика : навчальний посібник / О. В. Самотоєнкова, Ю. О. Ольвінська. – Одеса : ОДЕУ, 2010. – 182 с.

4. Зверяков, М. І. Сучасна економіка як об'єкт економічної теорії : монографія. – Одеса : Пальміра, 2008. – 184 с.

